

Υπόθεση C-445/19

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

6 Ιουνίου 2019

Αιτούν δικαστήριο

Østre Landsret (Δανία)

Ημερομηνία υποβολής της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως:

29 Μαΐου 2019

Ενάγουσα:

Viasat Broadcasting UK Ltd

Εναγόμενοι:

TV 2/Danmark A/S

Βασίλειο της Δανίας

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Η Viasat Broadcasting UK Ltd (στο εξής: Viasat) ζήτησε να καταδικαστεί ο TV 2 Danmark A/S (στο εξής: TV 2) στην καταβολή των αποκαλούμενων «τόκων για το χρονικό διάστημα της παρανομίας», συνολικού ποσού 1 746 300 000 δανικών κορωνών (στο εξής: DKK), για την κρατική ενίσχυση που χορηγήθηκε στον TV 2 κατά το χρονικό διάστημα από το 1995 έως το 2003, καθόσον η εν λόγω ενίσχυση χαρακτηρίστηκε εν συνεχεία ως αντιστάθμιση για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας δυνάμει του άρθρου 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ. Ο TV 2 και το Δανικό Δημόσιο ζητούν την απόρριψη της αγωγής και προβάλλουν αρκετές ενστάσεις αναφορικά με τη θεμελίωση και το μέγεθος της αξιώσεως καταβολής τόκων για το χρονικό διάστημα της παρανομίας.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, σχετικά με το περιεχόμενο και το πεδίο εφαρμογής της

υποχρεώσεως των κρατών μελών να επιβάλλουν στους αποδέκτες κρατικών ενισχύσεων την υποχρέωση καταβολής «τόκων για το χρονικό διάστημα της παρανομίας», όπως αυτή περιγράφεται, μεταξύ άλλων, στις αποφάσεις της 12ης Φεβρουαρίου 2008, CELF (C-199/06, ECLI:EU:C:2008:79) και της 18ης Δεκεμβρίου 2008, Wienstrom (C-384/07, ECLI:EU:C:2008:747).

Προδικαστικά ερωτήματα

«1. Οφείλει εθνικό δικαστήριο να υποχρεώσει αποδέκτη ενισχύσεως σε καταβολή τόκων για το χρονικό διάστημα της παρανομίας (βλ. απόφαση CELF) σε περιπτώσεις όπως η προκειμένη, στην οποία η αθέμιτη κρατική ενίσχυση αποτελεί αντιστάθμιση για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας, η οποία, εν συνεχεία, κρίθηκε συμβατή με την εσωτερική αγορά σύμφωνα με το άρθρο 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, και στην οποία η σχετική έγκριση χορηγήθηκε βάσει της εκτιμήσεως της συνολικής οικονομικής καταστάσεως της επιχειρήσεως κοινής ωφέλειας, συμπεριλαμβανομένης της κεφαλαιοποίησής της;

2. Ισχύει η υποχρέωση εθνικού δικαστηρίου να καταδικάσει αποδέκτη ενισχύσεως σε καταβολή τόκων για το χρονικό διάστημα της παρανομίας (βλ. απόφαση CELF) και για ποσά τα οποία, υπό περιστάσεις όπως αυτές της υπό κρίση υποθέσεως, μεταβιβάστηκαν από τον αποδέκτη της ενισχύσεως σε θυγατρικές επιχειρήσεις δυνάμει υποχρεώσεως δημοσίου δικαίου, αλλά κρίθηκε με οριστική απόφαση της Επιτροπής ότι παρέχουν πλεονέκτημα στον αποδέκτη της ενισχύσεως κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ;

3. Ισχύει η υποχρέωση εθνικού δικαστηρίου να καταδικάσει αποδέκτη ενισχύσεως σε καταβολή τόκων για το χρονικό διάστημα της παρανομίας (βλ. απόφαση CELF) και σε κρατικές ενισχύσεις τις οποίες έλαβε ο αποδέκτης της ενισχύσεως, σε περιστάσεις όπως αυτές της υπό κρίση υποθέσεως, από ελεγχόμενη από το δημόσιο επιχείρηση, δεδομένου ότι οι πόροι της τελευταίας προέρχονταν εν μέρει από πωλήσεις υπηρεσιών του αποδέκτη της ενισχύσεως;»

Παρατιθέμενες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Άρθρα 102, 106, 107 και 108 ΣΛΕΕ.

Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων από τα εθνικά δικαστήρια (2009/C 85/01) (στο εξής: ανακοίνωση συνεργασίας).

Ανακοίνωση της Επιτροπής για μια αποτελεσματική εφαρμογή των αποφάσεων της Επιτροπής με τις οποίες τα κράτη μέλη διατάσσονται να ανακτήσουν παράνομες και ασυμβίβαστες κρατικές ενισχύσεις (EE 2007/C 272/05) (στο εξής: ανακοίνωση για την ανάκτηση).

Παρατιθέμενες αποφάσεις της Επιτροπής

Απόφαση της Επιτροπής 2006/217/EK, της 19ης Μαΐου 2004, σχετικά με τα μέτρα που εφάρμοσε η Δανία υπέρ του TV 2/Danmark, κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό NN 22/2002 (στο εξής: απόφαση του 2004)

Απόφαση της Επιτροπής C(2004) 3632 τελικό, της 6ης Οκτωβρίου 2004, στην υπόθεση κρατικής ενισχύσεως αριθ. N 313/2004, σχετικά με την ανακεφαλαιοποίηση του TV 2 DANMARK A/S (στο εξής: απόφαση για την ανακεφαλαιοποίηση)

Απόφαση της Επιτροπής C(2008) 4224 τελικό, της 4ης Αυγούστου 2008, στην υπόθεση αριθ. 287/08 (στο εξής: απόφαση για την ενίσχυση διάσωσης)

Απόφαση της Επιτροπής 2011/839/EE, της 20ής Απριλίου 2011, σχετικά με τα μέτρα που εφάρμοσε η Δανία (C 2/03) υπέρ του TV 2/Danmark (στο εξής: απόφαση του 2011)

Απόφαση της Επιτροπής 2012/109/EE, της 20ής Απριλίου 2011, για την κρατική ενίσχυση C 19/09 (πρώην N 64/09) την οποία η Δανία σκοπεύει να χορηγήσει για την αναδιάρθρωση του TV 2 Danmark A/S (στο εξής: απόφαση για την αναδιάρθρωση)

Παρατιθέμενη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Altmark C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415

CELF C-199/06, ECLI:EU:C:2008:79

Wienstrom C-384/07, ECLI:EU:C:2008:747

TV 2/Danmark κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, C-649/15 P, ECLI:EU:C:2017:835

Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά TV2/Danmark, C-656/15 P, ECLI:EU:C:2017:836

Viasat Broadcasting UK κατά TV 2/Danmark, C-657/15 P, ECLI:EU:C:2017:837

Viasat Broadcasting UK κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, C-660/15, ECLI:EU:C:2017:178

TV 2/Danmark A/S κ.λπ. κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-309/04, T-317/04, T-329/04 και T-336/04, ECLI:EU:T:2008:457

TV 2/Danmark κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-674/11, ECLI:EU:C:2015:684

Viasat Broadcasting UK κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-125/12 P, ECLI:EU:C:2015:687

Eesti Pagar C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172

Residex Capital IV CV C-275/10, ECLI:EU:C:2011:814

Siemens κατά Επιτροπής, T-459/93, ECLI:EU:T:1995:100

Παρατιθέμενες διατάξεις του εθνικού δικαίου

Lov om radio-og fjernsyns virksomhed (νόμος περί ραδιοφωνίας και τηλεόρασης), και ιδίως τα άρθρα 24, 29, 30 και 33.

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της διαδικασίας της κύριας δίκης

- 1 Η ενάγουσα της κύριας δίκης είναι η ιδιωτική τηλεοπτική επιχείρηση Viasat. Οι δύο εναγόμενοι είναι, αντιστοίχως, το Δανικό Δημόσιο (εκπροσωπούμενο από το Υπουργείο Πολιτισμού) και ο δημόσιος ραδιοτηλεοπτικός φορέας TV 2. Ο TV 2 ιδρύθηκε το 1986 ως ανεξάρτητος φορέας υποκείμενος σε κρατικό έλεγχο σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου περί ραδιοφωνίας και τηλεόρασης. Από την ίδρυσή του και έπειτα, ο TV 2 είναι επιφορτισμένος με την παροχή υπηρεσιών δημοσίου συμφέροντος. Η Viasat και ο TV 2 αποτελούν ανταγωνιστικές επιχειρήσεις στη δανική αγορά διανομής τηλεοπτικών διαύλων εθνικής εμβέλειας.

Το χρηματοδοτικό καθεστώς του TV 2 κατά τη χρονική περίοδο 1995 έως 2004

- 2 Στη Δανία, η νομική βάση για τη θέσπιση χρηματοδοτικών μέτρων υπέρ του TV 2 κατά τα έτη που είναι κρίσιμα για την υπό κρίση υπόθεση, ανευρίσκεται σε διάφορες εκδοχές του νόμου περί ραδιοφωνίας και τηλεόρασης: βλ. τη σχετική περιγραφή στην απόφαση του 2011.
- 3 Η ίδρυση και η αρχική λειτουργία του TV 2 χρηματοδοτήθηκε μέσω ενός δανείου εκκινήσεως συνολικού ύψους 510,8 εκατομμυρίων DKK, χωρίς ταυτόχρονη εισφορά κεφαλαίου. Ο TV 2, ο οποίος από την ίδρυσή του είχε χαμηλή κεφαλαιοποίηση, χρηματοδοτούσε τις εκτελούμενες δραστηριότητές του μέσω εισφορών προερχόμενων από άδειες και εσόδων από τις πωλήσεις τηλεοπτικού διαφημιστικού χρόνου, τις οποίες πωλήσεις, μέχρι το 1997, διαχειριζόταν η ανεξάρτητη δημόσια επιχείρηση TV 2 Reklame A/S. Επιπλέον, η χρηματοδότησή του στηριζόταν σε έσοδα προερχόμενα από την πώληση τηλεοπτικών προγραμμάτων και λοιπών υπηρεσιών. Κατά το χρονικό διάστημα από το 1995 έως το 1996, η χρηματοδότηση του TV 2 είχε ως ακολούθως: Το μερίδιο των πόρων από εισφορές αδειών που αντιστοιχούσε στον TV 2 μεταβιβάζονταν σε ειδικό κρατικό ταμείο, υπό την επωνυμία ταμείο TV 2. Τα κέρδη της εταιρίας TV 2 Reklame A/S, τα οποία προέρχονταν από τις προαναφερθείσες πωλήσεις διαφημιστικού χρόνου του TV 2, μεταφέρονταν επίσης στο ως άνω ταμείο. Κατά το άρθρο 30 του νόμου περί ραδιοφωνίας και τηλεόρασης «[...] το σύνολο των δραστηριοτήτων του TV 2» (ήτοι, τόσο οι εθνικές όσο και οι περιφερειακές δραστηριότητές του: για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. κατωτέρω) χρηματοδοτούνταν «μέσω ποσών τα οποία μεταφέρονται από το ταμείο TV 2

σύμφωνα με τους προϋπολογισμούς-πλαίσια, όπως αυτοί καθορίζονται από τον Υπουργό Πολιτισμού». Σύμφωνα με τις προπαρασκευαστικές εργασίες της σχετικής νομοθεσίας, ο λόγος για τον οποίο επελέγη αυτός ο συγκεκριμένος τρόπος διοχέτευσης των διαφημιστικών εσόδων του TV 2 μέσω της εταιρίας TV 2 Reklame A/S και του ταμείου TV 2, είχε να κάνει με πολιτική βούληση για τη διασφάλιση της συντακτικής ανεξαρτησίας του TV 2. Οι λεπτομερείς διατάξεις σχετικά με τις δραστηριότητες του TV 2 αποτυπώνονται στα άρθρα 29, 30 και 33 του νόμου περί ραδιοφωνίας και τηλεόρασης (υπό την τότε ισχύουσα μορφή τους).

- 4 Οι διάδοχοι της κύριας δίκης διαφωνούν σχετικά με το κατά πόσον τα κέρδη της TV 2 Reklame A/S μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για την κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών του TV 2 και αν ο TV 2 ήταν νόμιμος αποδέκτης των επίμαχων εσόδων. Το αιτούν δικαστήριο [Østre Landsret (Ανώτερο Δικαστήριο της Ανατολικής Δανίας)] παρατηρεί συναφώς ότι οι τότε ισχύοντες κανόνες του νόμου περί ραδιοφωνίας και τηλεόρασης προέβλεπαν ρητώς ότι ο Υπουργός Πολιτισμού μπορούσε να αποφασίσει τη μη μεταφορά των μεριδίων των κερδών της εταιρίας TV 2 Reklame A/S στο ταμείο TV 2. Ομοίως, από τις προπαρασκευαστικές εργασίες της οικείας νομοθεσίας συνάγεται ότι ο Υπουργός Πολιτισμού μπορούσε «να αποφασίσει το προς μεταφορά ποσό από τα κέρδη των διαφημιστικών δραστηριοτήτων στο ταμείο TV 2». Συνεπώς, η συγκεκριμένη κατάσταση αφορά χρηματοδότηση βάσει δημοσιονομικών πλαισίων και όχι χρηματοδότηση μέσω των νομίμων δικαιωμάτων επί των διαφημιστικών εσόδων.
- 5 Στην πράξη, ωστόσο, το σύνολο των κερδών της TV 2 Reklame A/S, τόσο για το 1995 όσο και για το 1996, μεταβιβάστηκαν στο ταμείο TV 2. Επιπλέον, στα δύο αυτά έτη, το συνολικό ποσό το οποίο αποτελείτο τόσο από εισφορές αδειών όσο και από διαφημιστικά έσοδα μεταφέρθηκε από το ταμείο TV 2 στον TV 2, καίτοι στο ποσό αυτό δεν συμπεριλαμβάνεται το σύνολο των διαφημιστικών εσόδων που είχαν μεταφερθεί από την TV 2 Reklame A/S στο ταμείο TV 2.
- 6 Η TV 2 Reklame A/S και το ταμείο TV 2 καταργήθηκαν την 1η Ιανουαρίου 1997. Στη συνέχεια, ο TV 2 ανέλαβε τις πωλήσεις του διαφημιστικού χρόνου της επιχείρησης και, ως εκ τούτου, εισέπραττε απευθείας τα διαφημιστικά έσοδα. Επιπλέον, από εκείνη τη χρονική στιγμή και έπειτα, ο TV 2 εισέπραττε επίσης τις εισφορές από άδειες απευθείας από τον άλλο δημόσιο δανικό ραδιοτηλεοπτικό φορέα, ήτοι τον DR (ο οποίος μεριμνούσε για την είσπραξη των εν λόγω τελών). Με την κατάργηση του ταμείου TV 2, τα περιουσιακά του στοιχεία μεταβιβάστηκαν στον TV 2.
- 7 Επιπλέον, κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ του 1995 και του 2002, ο TV 2 έλαβε αρκετές διευκολύνσεις από το Δημόσιο: αυτές αφορούσαν (i) απαλλαγή από τον φόρο εταιριών, (ii) άτοκη αποπληρωμή και εφαρμογή ευνοϊκών όρων αποπληρωμής του δανείου εκκινήσεως που είχε λάβει η επιχείρηση, (iii) κρατική εγγύηση για το ληφθέν δάνειο λειτουργίας μέχρι το τέλος του 1996, και (iv) δυνατότητα καταβολής εξαιρετικά χαμηλού τέλους χρήσεως συχνοτήτων

εκπομπής. Όλες αυτές οι διευκολύνσεις χαρακτηρίστηκαν ως υφιστάμενες κρατικές ενισχύσεις.

- 8 Ο TV 2 έπαυσε να λαμβάνει εισφορές από άδειες την 1η Ιουλίου 2004, όταν ο εν λόγω ανεξάρτητος φορέας μετατράπηκε στην τωρινή εταιρία περιορισμένης ευθύνης υπό την επωνυμία TV 2/DANMARK A/S. Στον TV 2 απαγορεύτηκε η είσπραξη συνδρομητικών τελών και δεν είχε πρόσβαση σε χρηματοδότηση μέσω εξωτερικού δανεισμού. Από συστάσεώς του, ο TV 2 αντιμετώπιζε χρηματοοικονομικές δυσχέρειες, οι οποίες, κατ' ουσίαν, οφείλονταν στη χαμηλή του κεφαλαιοποίηση. Το Δανικό Δημόσιο αποφάσισε ότι ο TV 2 πρέπει να συστήσει τα αναγκαία ίδια κεφάλαια μέσω των κερδών του. Κατά τη χρονική περίοδο από το 1995 έως το 2002, ο TV 2 μετέτρεψε τα αρνητικά ίδια κεφάλαια ύψους 97,8 εκατομμυρίων DKK σε θετικά ίδια κεφάλαια ύψους 550,5 εκατομμυρίων DKK. Στο τέλος του 2005, τα ίδια κεφάλαια του TV 2 ανέρχονταν συνολικά σε 652 εκατομμύρια DKK.

Οι υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας του TV 2 και η σχέση του TV 2 με τους περιφερειακούς της σταθμούς

- 9 Κατά τον χρόνο της συστάσεώς του, ο TV 2 αποτελείτο από έναν μόνο σταθμό εθνικής εμβέλειας. Στη συνέχεια, ιδρύθηκαν αρκετές «περιφερειακές επιχειρήσεις» (στο εξής: περιφερειακοί σταθμοί). Έτσι, κατά τη διάρκεια της επίμαχης περιόδου, ο TV 2 αποτελείτο από εννέα ανεξάρτητες δημόσιες επιχειρήσεις: τον σταθμό εθνικής εμβέλειας και οκτώ περιφερειακούς σταθμούς, έκαστος των οποίων διέθετε τη δική του ανεξάρτητη περιφερειακή διοίκηση, το διοικητικό του συμβούλιο, το συμβούλιο προγραμμάτων, τον δικό του διευθύνοντα σύμβουλο και είχε την ευθύνη του προϋπολογισμού και των προγραμμάτων του.
- 10 Κατά το χρονικό διάστημα από το 1995 έως το 2004, σύμφωνα με τον νόμο περί ραδιοφωνίας και τηλεόρασης, ο TV 2 είχε αναλάβει την υποχρέωση παραγωγής και μετάδοσης ραδιοτηλεοπτικών προγραμμάτων εθνικής και περιφερειακής εμβέλειας. Ο σταθμός εθνικής εμβέλειας και οι περιφερειακοί σταθμοί μετέδιδαν τα προγράμματά τους στο ίδιο ραδιοτηλεοπτικό δίκτυο, δεδομένου ότι μοιράζονταν μεταξύ τους τον χρόνο μετάδοσης ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών. Ο TV 2 εισέπραττε τα διαφημιστικά έσοδα που προέρχονταν από την προβολή των προγραμμάτων των περιφερειακών σταθμών. Μέχρι το 2003, οι περιφερειακοί σταθμοί δεν διέθεταν δικές τους άδειες μετάδοσης ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών ούτε είχαν συνάψει χωριστές συμβάσεις παροχής δημοσίων υπηρεσιών με το Δημόσιο. Επίσης, δεν είχαν δικά τους καταστατικά λειτουργίας ούτε μπορούσαν να υποβάλουν εκθέσεις σχετικά με την παροχή δημοσίων υπηρεσιών στον Υπουργό, καθόσον η υποβολή αναφορών σχετικά με την παροχή δημοσίων υπηρεσιών από τις οποίες προέκυπτε η συνολική εκτέλεση των οικείων υπηρεσιών ενέπιπτε στην αρμοδιότητα του TV 2. Τούτο, επίσης, άλλαξε το 2003.

- 11 Όπως προαναφέρθηκε, μέχρι το 1997 το ταμείο TV 2 μεταβίβαζε τους πόρους από εισφορές στον TV 2. Όπως επίσης προαναφέρθηκε, το ταμείο TV 2 καταργήθηκε το 1997. Έκτοτε, όπως επισημάνθηκε, το σύνολο των δραστηριοτήτων του TV 2 χρηματοδοτούνταν από το μερίδιο του TV 2 στις εισφορές αδειών, τα διαφημιστικά έσοδα που προέρχονταν από την προβολή διαφημίσεων στον TV 2, τα έσοδα από τις πωλήσεις προγραμμάτων και λοιπών υπηρεσιών, από επιχορηγήσεις κ.ο.κ. Επιπλέον, ο TV 2 υπείχε τη δημοσίου δικαίου υποχρέωση να μεταβιβάζει ετησίως ένα ελάχιστο ποσό στους περιφερειακούς σταθμούς. Η κεντρική διοίκηση του TV 2 ήταν αυτή που κάθε χρόνο κατάρτιζε «τον προϋπολογισμό για τον σταθμό εθνικής εμβέλειας, συμπεριλαμβανομένης της κατανομής πόρων σε κάθε περιφερειακό σταθμό του TV 2»: βλ. άρθρο 24, παράγραφος 1, του νόμου περί ραδιοφωνίας και τηλεόρασης. Οι πόροι που κατανέμονταν αντλούνταν από τα συνολικά έσοδα του TV 2 και, ως εκ τούτου, το ποσό αυτό δεν ήταν απαραίτητο να προέρχεται εξ ολοκλήρου από τις εισφορές αδειών που εισέπραττε ο TV 2. Από το 1997 έως το 2002, ο TV 2 μεταβίβασε συνολικά στους περιφερειακούς σταθμούς το ποσό των 2 περίπου δισεκατομμυρίων DKK.
- 12 Το αιτούν δικαστήριο δεν θεωρεί ότι αυτή η κατανομή των εν λόγω ποσών πρέπει να χαρακτηριστεί ως «αντιπαροχή» που καταβλήθηκε στους περιφερειακούς σταθμούς για τη μετάδοση προγραμμάτων στα «χρονικά παράθυρα» των περιφερειακών σταθμών, όπως έκρινε το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 171 της αποφάσεως T-674/11. Στην πραγματικότητα, κατά το χρονικό διάστημα από το 1997 έως το 2002, ο TV 2 μεταβίβασε αυτό το τμήμα των πόρων από τις εισφορές των αδειών εκπομπής τις οποίες οι περιφερειακοί σταθμοί είχαν λάβει μέχρι τότε από το ταμείο TV 2, η δε υποχρέωση κατανομής των πόρων ανατέθηκε στη συνέχεια στον TV 2, καθόσον ο τελευταίος έπρεπε να μεταβιβάσει στους περιφερειακούς σταθμούς ένα ποσό το οποίο, κατά τις προπαρασκευαστικές εργασίες της νομοθετικής τροποποίησης, θα αντιστοιχούσε τουλάχιστον στο ποσό που θα είχαν λάβει μέχρι τότε οι περιφερειακοί σταθμοί από το ταμείο TV 2 (275 εκατομμύρια DKK για το 1996).
- 13 Όταν ο σταθμός εθνικής εμβέλειας του TV 2 μετατράπηκε σε εταιρία περιορισμένης ευθύνης από την 1η Ιουλίου 2004, η υποχρέωση του TV 2 να μεταβιβάζει ετησίως πόρους στους περιφερειακούς σταθμούς έπαυσε να ισχύει. Ταυτόχρονα, η κατανομή των πόρων στον TV 2 τροποποιήθηκε ώστε να λαμβάνεται υπόψη το ότι ο TV 2 δεν υπέχει πλέον τη συγκεκριμένη υποχρέωση. Κατά συνέπεια, το 2003 μεταβιβάστηκε στον TV 2 το ποσό των 151,1 εκατομμυρίων DKK υπό τη μορφή εισφορών αδειών, σε σύγκριση με το ποσό των 556,2 εκατομμυρίων DKK που είχαν μεταφερθεί στον TV 2 ως πόροι από εισφορές αδειών κατά το 2002. Αντιθέτως, από το 2004 και εντεύθεν, οι περιφερειακοί σταθμοί λαμβάνουν μερίδιο από τις εισφορές αδειών απευθείας από τον άλλο δημόσιο δίαυλο της Δανίας, ήτοι τον DR.

Οι υποθέσεις του Δικαστηρίου της Ένωσης σχετικά με το χρηματοδοτικό καθεστώς του TV 2 για το χρονικό διάστημα από το 1995 έως το 2002.

- 14 Με την απόφαση του 2004, η Επιτροπή έκρινε ότι οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στον TV 2 υπό τη μορφή πόρων από εισφορές αδειών και άλλων μέτρων κατά το χρονικό διάστημα από το 1995 έως το 2002, συνιστούσαν κοινοποιήσιμες κρατικές ενισχύσεις προς τον TV 2, διαπιστώνοντας επίσης ότι τα εν λόγω μέτρα ήταν συμβατά με την ενιαία αγορά δυνάμει του άρθρου 86, παράγραφος 2, ΕΚ, εξαιρουμένου ενός ποσού ύψους 628,2 εκατομμυρίων DKK, το οποίο η Επιτροπή χαρακτήρισε ως υπεραντιστάθμιση και, ως εκ τούτου, έκρινε ότι πρέπει να ανακτηθεί από τον TV 2. Προσφυγές κατά της αποφάσεως της Επιτροπής άσκησαν ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου ο TV 2 και οι δανικές αρχές, καθώς και η Viasat και η Discovery Networks Danmark (πρώην SBS Broadcasting SA/TvDanmark).
- 15 Βάσει της αποφάσεως που εκδόθηκε στις 29 Νοεμβρίου 2004, ο TV 2 διατάχθηκε να επιστρέψει το ποσό των 628,2 εκατομμυρίων DKK, πλέον τόκων, καθώς και ένα αντίστοιχο ποσό για το 2003, το οποίο οι δανικές αρχές επεδίωξαν να ανακτήσουν ίδια πρωτοβουλία (και το οποίο υπολογίστηκε με την ίδια μέθοδο που χρησιμοποιήθηκε στην απόφαση του 2004), συμπεριλαμβανομένων των τόκων, καταλήγοντας σε ένα συνολικό ποσό ύψους 1.073 εκατομμυρίων DKK.
- 16 Δεδομένου ότι η ανάκτηση αυτού του ποσού θα έθετε τον TV 2 υπό πτώχευση, η Επιτροπή, με την απόφαση ανακεφαλαιοποίησης, ενέκρινε την ανακεφαλαιοποίηση του TV 2 από την Δανική Κυβέρνηση αυξάνοντας το μετοχικό κεφάλαιο του τελευταίου κατά 440 εκατομμύρια DKK περίπου και μετατρέποντας σε ίδια κεφάλαια ένα κρατικό δάνειο ύψους 394 εκατομμυρίων DKK περίπου. Η απόφαση του 2004 ακυρώθηκε από το Γενικό Δικαστήριο με την απόφασή που εξέδωσε στις 22 Οκτωβρίου 2008, στην υπόθεση TV 2/Danmark κ.λπ. κατά Επιτροπής T-309/04, T-317/04, T-329/04 και T-336/04. Η νέα απόφαση της Επιτροπής επί της υποθέσεως εκδόθηκε στις 20 Απριλίου 2011 (απόφαση του 2011). Με την απόφαση του 2011, η Επιτροπή έκρινε ότι κατά το χρονικό διάστημα από το 1995 έως το 2002, το χρηματοδοτικό καθεστώς του TV 2 συνιστούσε κοινοποιήσιμη κρατική ενίσχυση χορηγηθείσα στον TV 2. Συναφώς, μεταξύ άλλων, οι πόροι από εισφορές που είχαν μεταβιβαστεί από τον TV 2 στους περιφερειακούς σταθμούς κατά τη χρονική περίοδο από το 1997 έως το 2002 (περίπου 2 δισεκατομμύρια DKK) και τα διαφημιστικά έσοδα του TV 2 από το 1995 και το 1996, τα οποία μεταβιβάστηκαν στον TV 2 από την εταιρία TV 2 Reklame A/S μέσω του ταμείου TV 2 (περίπου 1,5 δισεκατομμύριο DKK), χαρακτηρίστηκαν ως ενισχύσεις σύμφωνα με το άρθρο 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή έκρινε ότι όλα τα έσοδα που είχαν μεταφερθεί στον TV 2 από το ταμείο TV 2 κατά το χρονικό διάστημα από το 1995 έως το 1997 συνιστούσαν χορηγηθείσα στον TV 2 κρατική ενίσχυση. Ταυτόχρονα, ωστόσο, η Επιτροπή έκρινε ότι το συνολικό ποσό της χορηγηθείσας ενισχύσεως στον TV 2 αποτελούσε συμβατή αντιστάθμιση για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας δυνάμει του άρθρου 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ. Κατά της αποφάσεως του 2011 ασκήθηκαν προσφυγές ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου

από τον TV 2 και τη Viasat (υποθέσεις T-674/11 και T-125/12) και, τελικώς, η εν λόγω απόφαση επικυρώθηκε με τις αποφάσεις που εξέδωσε το Δικαστήριο, κατόπιν ασκήσεως αιτήσεως αναιρέσεως, στις υποθέσεις C-649/15 P, C-656/15 P, C-657/15 P και C-660/15 P. Το Δικαστήριο επιβεβαίωσε, μεταξύ άλλων, ότι η TV 2 Reklame A/S και το ταμείο TV 2 είναι δημόσιες επιχειρήσεις που ελέγχονται από το Δανικό Δημόσιο, ότι οι πόροι τους ήσαν στη διάθεση του Δημοσίου και ότι, συνεπώς, το επίδικο ζήτημα αφορούσε χορήγηση χρηματοδοτικού πλεονεκτήματος μέσω της χρήσεως κρατικών πόρων. Για πιο λεπτομερή περιγραφή της οικείας διαδικασίας, γίνεται παραπομπή, ιδίως, στις αποφάσεις του Δικαστηρίου επί των υποθέσεων C-649/15 P και C-660/15 P.

Λοιπές κρατικές ενισχύσεις σε σχέση με τον TV 2

- 17 Παράλληλα με την υπόθεση κρατικών ενισχύσεων σχετικά με τα μέτρα χρηματοδότησεως του TV 2 κατά το χρονικό διάστημα από το 1995 έως το 2002, εκκρεμούσαν επίσης τρεις άλλες υποθέσεις κρατικών ενισχύσεων προς τον TV 2: η υπόθεση της ανακεφαλαιοποίησης, η υπόθεση που αφορούσε την ενίσχυση διάσωσης και η υπόθεση της αναδιάρθρωσης, οι οποίες περιγράφονται συνοπτικά κατωτέρω.
- 18 Η υπόθεση της ανακεφαλαιοποίησης ανέκυψε από την επιστροφή των ενισχύσεων στην οποία κλήθηκε να προβεί ο TV 2 συνεπεία της απόφασης του 2004 και αφορούσε την ανακεφαλαιοποίηση του TV 2 από το Δανικό Δημόσιο. Με την απόφαση ανακεφαλαιοποίησης του 2004, η Επιτροπή ενέκρινε την ανακεφαλαιοποίηση του TV 2 σύμφωνα με το (τότε ισχύον) άρθρο 86, παράγραφος 2, ΕΚ. Κατά της αποφάσεως αυτής ασκήθηκαν προσφυγές ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου το οποίο, στις υποθέσεις T-12/05 και T-16/05, έκρινε ότι δεν είναι αναγκαίο να αποφανθεί επί του συγκεκριμένου ζητήματος καθόσον τα μέτρα ανακεφαλαιοποιήσεως ήσαν στενά συνδεδεμένα με την απόφαση του 2004 και, ως εκ τούτου, θα έπρεπε να εξεταστούν ως ενιαίο σύνολο από την Επιτροπή σε συνδυασμό με τη νέα εξέταση του χρηματοδοτικού καθεστώτος του TV 2 για τη χρονική περίοδο από το 1995 έως το 2002.
- 19 Η υπόθεση που αφορούσε τη χορήγηση ενισχύσεως διάσωσης ανέκυψε λόγω των ταμειακών δυσχερειών που αντιμετώπισε ο TV 2 το 2008. Με βάση αυτές τις ταμειακές δυσχέρειες, το Δημόσιο αποφάσισε να χορηγήσει στον TV 2 ενίσχυση διάσωσης υπό τη μορφή πιστωτικής διευκόλυνσης, η οποία εγκρίθηκε ως ενίσχυση διάσωσης από την Επιτροπή με την οικεία απόφαση. Κατ' αυτής της αποφάσεως ασκήθηκε προσφυγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου (υπόθεση T-114/09), η οποία όμως εν συνεχεία αποσύρθηκε.
- 20 Η υπόθεση αναδιάρθρωσης αφορούσε το σχέδιο αναδιάρθρωσεως που κοινοποίησαν οι δανικές αρχές στην Επιτροπή στις 4 Φεβρουαρίου 2009 ως συνέχεια της αποφάσεως για τη χορήγηση της ενίσχυσης διασώσεως. Με την απόφαση αναδιάρθρωσης η Επιτροπή ενέκρινε το σχέδιο αναδιάρθρωσης, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας του TV 2 να

επιβάλλει χρεώσεις στους τελικούς χρήστες (απόφαση αναδιάρθρωσης). Κατ' αυτής της αποφάσεως ασκήθηκε προσφυγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου (υπόθεση T-210/02), η οποία όμως εν συνεχεία αποσύρθηκε.

Η εθνική διαδικασία σχετικά με το χρηματοδοτικό καθεστώς του TV 2 κατά τη χρονική περίοδο από το 1995 έως το 2004

- 21 Η υπό κρίση αγωγή ασκήθηκε από τη Viasat στις 28 Φεβρουαρίου 2006 αλλά τελούσε σε αναστολή ενόψει της εκβάσεως διαφόρων άλλων διαδικασιών που εκκρεμούσαν ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου σχετικά με το χρηματοδοτικό καθεστώς του TV 2.
- 22 Μετά την έκδοση των αποφάσεων του Δικαστηρίου επί των υποθέσεων C-649/15 P, C-656/15 P, C-657/15 P και C-660/15 P, αποδείχθηκε εν τέλει ότι τα εκδοθέντα υπέρ του TV 2 μέτρα κατά το χρονικό διάστημα από το 1995 έως το 2002 αποτελούσαν κοινοποιήσιμες κρατικές ενισχύσεις συμβατές με την εσωτερική αγορά δυνάμει του άρθρου 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ. Τα εν λόγω μέτρα, συμπεριλαμβανομένης της μεταφοράς πόρων προς τους περιφερειακούς σταθμούς (βλ. υπόθεση T-674/11), ελήφθησαν παρά την ύπαρξη της υποχρέωσης αναστολής τους που προβλέπεται από το άρθρο 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ. Κρίθηκε επίσης ότι το σύνολο του προγράμματος του TV 2 (ήτοι, του σταθμού εθνικής εμβέλειας) μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά παροχή δημόσιας τηλεοπτικής υπηρεσίας και ότι όλες οι δαπάνες που συνδέονται με αυτό μπορούν, συνεπώς, να θεωρηθούν δαπάνες για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας (βλ. υπόθεση T-309/04).

Κύρια επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

Επί του πρώτου ερωτήματος

Παρατηρήσεις του TV 2 και του Υπουργείου Πολιτισμού

- 23 Σύμφωνα με τον TV 2 και το Υπουργείο Πολιτισμού, μεταξύ της αντισταθμίσεως που χορηγείται για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας στο πλαίσιο του άρθρου 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, και των κρατικών ενισχύσεων που χορηγούνται δυνάμει του άρθρου 107, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, υπάρχει μια θεμελιώδης διαφορά. Ο TV 2 δεν έκανε χρήση κάποιου αθέμιτου ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, όπως επιτάσσει η απόφαση CELF, διότι οι δαπάνες για την εξωτερική του χρηματοδότηση σε μια δεδομένη περίοδο παρανομίας θα είχαν απλώς οδηγήσει στην εκ μέρους του αντίστοιχη αύξηση των δαπανών για την παροχή δημοσίων υπηρεσιών και διότι, υπό το πρίσμα των διαπιστώσεων που αποτέλεσαν τη βάση για την έκδοση της αποφάσεως του 2011, η αντιστάθμιση για την παροχή δημοσίων υπηρεσιών από τον TV 2 θα έπρεπε να αυξηθεί αντιστοίχως προκειμένου να καλυφθεί η συνακόλουθη υποαπόδοση και να διασφαλιστούν τα

ίδια κεφάλαια του TV 2 και η δυνατότά του να εκτελέσει τη δημοσίου χαρακτήρα αποστολή του.

- 24 Η αντιστάθμιση για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας χαρακτηρίζεται από το γεγονός ότι η επιχείρηση προς την οποία χορηγείται αυτή η αντιστάθμιση υπέχει την υποχρέωση παροχής υπηρεσιών δημοσίου συμφέροντος κατά τρόπον ο οποίος υπονομεύει την ανταγωνιστικότητα της επιχείρησεως αυτής και αφορά υπηρεσίες τις οποίες η εν λόγω επιχείρηση δεν θα είχε αναλάβει να παρέχει οικειοθελώς αν λειτουργούσε υπό όρους αγοράς. Η ενίσχυση για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας έχει επίσης την έννοια ότι το μέγεθος της αντισταθμίσεως που χορηγείται δεν πρέπει να υπερβαίνει το ποσό που είναι αναγκαίο, προκειμένου να καλυφθούν τα καθαρά έξοδα που αφορούν τις υποχρεώσεις παροχής αυτών των δημοσίων υπηρεσιών και να επιτευχθεί, ενδεχομένως, ένα εύλογο κέρδος.
- 25 Συνεπεία των ανωτέρω χαρακτηριστικών, οι αποδέκτες αντισταθμίσεως για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας δυνάμει του άρθρου 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, δεν αποκομίζουν κάποιο αθέμιτο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα από την οικεία ενίσχυση. Δεδομένου ότι αυτή καθεαυτή η ενίσχυση δεν συνεπάγεται χορήγηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, έτσι και η ίδια η προκαταβολή της επίσης δεν συνεπάγεται χορήγηση αθέμιτου ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος. Από την άλλη, η επιβολή της υποχρέωσης στον TV 2 να επιστρέψει τόκους για το διάστημα της παρανομίας θα έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της αντισταθμίσεως που έλαβε ο TV 2 για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας, στρεβλώνοντας με τον τρόπο αυτό τον ανταγωνισμό προς όφελος των ανταγωνιστών του TV 2, συμπεριλαμβανομένης της Viasat, και διακυβεύοντας την εκτέλεση της αποστολής του TV 2 ως παρόχου δημόσιας υπηρεσίας. Κατά συνέπεια –παρά το γεγονός ότι η υποχρέωση αναστολής τυγχάνει όντως εφαρμογής και στις ενισχύσεις δυνάμει του άρθρου 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ– δεν συντρέχει υποχρέωση επιβολής τόκων για το χρονικό διάστημα της παρανομίας προκειμένου να εξουδετερωθεί κάποιο αθέμιτο πλεονέκτημα.
- 26 Τούτο ισχύει σε κάθε περίπτωση όπως η προκείμενη, στην οποία η επίμαχη ενίσχυση κρίθηκε από την Επιτροπή με την απόφαση του 2011 –ακολούθως δε και με την απόφαση ανακεφαλαιοποίησης και την απόφαση αναδιάρθρωσης– ότι είναι συμβατή με την εσωτερική αγορά βάσει της εξετάσεως της συνολικής οικονομικής καταστάσεως της επιχείρησης δημοσίου συμφέροντος, συμπεριλαμβανομένης της κεφαλαιοποίησής της. Αν σε μια τέτοια περίπτωση γίνει δεκτή η αξίωση καταβολής τόκων για τη χρονική περίοδο της παρανομίας, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι καθίστανται άνευ αντικειμένου οι αποφάσεις της Επιτροπής και υπονομεύεται η αρμοδιότητα της Επιτροπής δυνάμει του άρθρου 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ.

Παρατηρήσεις της Viasat

- 27 Η Viasat υποστηρίζει ότι η προβλεπόμενη από το άρθρο 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, ενίσχυση ουδόλως διαφοροποιείται από την προβλεπόμενη από το άρθρο 107, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, ενίσχυση. Υποστηρίζει ότι σε

αμφότερες τις περιπτώσεις πρέπει να καταβάλλονται τόκοι για το χρονικό διάστημα της παρανομίας.

- 28 Η Viasat παραπέμπει στην απόφαση C-657/15 P, στην οποία το Δικαστήριο έκρινε ότι η πληρωμή για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας που καταβλήθηκε στον TV 2 συνεπάγεται τη χορήγηση οικονομικού πλεονεκτήματος προς τον TV 2, καθόσον χορηγήθηκε κατά τρόπο αντίθετο προς τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στην απόφαση Altmark. Εξάλλου, σύμφωνα με το άρθρο 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, από την εκτέλεση αποστολής δημοσίου χαρακτήρα είναι δυνατή η άντληση ευλόγου κέρδους. Σύμφωνα με τα ανωτέρω, και όπως επισημαίνεται στην απόφαση του 2011, ο TV 2 μπόρεσε να αποκομίσει συνολικά κέρδη ύψους 628,2 εκατομμυρίων DKK.
- 29 Στον τηλεοπτικό τομέα, ο ορισμός της δημόσιας υπηρεσίας είναι πολύ γενικός, με αποτέλεσμα συχνά το σύνολο των δαπανών του TV 2 να θεωρούνται ως δαπάνες για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας. Βάσει των ανωτέρων, σύμφωνα με όσα υποστηρίζει η Viasat, συχνά είναι πιο ευνοϊκό να λαμβάνει κανείς ενίσχυση δυνάμει του άρθρου 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ παρά δυνάμει του άρθρου 107, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ. Υπάρχουν αναρίθμητα παραδείγματα συμβατικών υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας όπου η ενδιαφερόμενη επιχείρηση συνάπτει οικειοθελώς σύμβαση με το Δημόσιο προκειμένου να παράσχει δημόσια υπηρεσία.
- 30 Οι επίμαχες στην υπόθεση CELF ενισχύσεις υπέρ του πολιτισμού αποτελούσαν αντιστάθμιση δαπανών που αφορούσαν την παραγωγή και εξαγωγή γαλλόφωνων βιβλίων. Συνεπώς, μπορούν, σε μεγάλο βαθμό, να συγκριθούν με τις ενισχύσεις για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας που αποτελούν το αντικείμενο της υπό κρίση υποθέσεως. Η αντιμετώπιση των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στην υπόθεση CELF κατά τρόπο διαφορετικό από τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στον TV 2 θα ήταν τεχνητή.
- 31 Κατά την άποψη της Viasat, η επιχειρηματολογία που προβάλλεται από το Υπουργείο Πολιτισμού και τον TV 2 υπονομεύει την πρακτική αποτελεσματικότητα της υποχρεώσεως κοινοποίησης και αναστολής που υπέχουν τα κράτη μέλη στον τομέα των ενισχύσεων που χορηγούνται δυνάμει του άρθρου 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, καθόσον θα έχει ως αποτέλεσμα την απουσία επιπτώσεων σε περίπτωση παράλειψης κοινοποίησης. Επιπλέον, στερεί από τους ανταγωνιστές τη δυνατότητα ασκήσεως ενδίκων μέσων και καθιστά άνευ αντικειμένου την απόφαση Altmark, καθόσον δεν παρέχει στους ανταγωνιστές τη δυνατότητα να αξιώσουν την καταβολή τόκων για το χρονικό διάστημα της παρανομίας σε περιπτώσεις όπως η υπό κρίση υπόθεση, όπου οι ενισχύσεις χορηγήθηκαν κατά παράβαση του άρθρου 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, και κατά παράβαση των όρων που τίθενται από την απόφαση Altmark σχετικά με τη διαφάνεια, τους δημόσιους διαγωνισμούς και την αποτελεσματική λειτουργία.

Εκτίμηση του αιτούντος δικαστηρίου

- 32 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, πρωταρχικός σκοπός της απαιτήσεως επιστροφής της παρανόμως χορηγηθείσας κρατικής ενισχύσεως είναι η εξάλειψη της στρέβλωσης του ανταγωνισμού η οποία προκαλείται από το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα που παρέχεται με τη χορήγηση αθέμιτης ενίσχυσης. Το αθέμιτο πλεονέκτημα που αποκτά ο αποδέκτης της ενισχύσεως –ακόμη και σε περιπτώσεις όπου στη συνέχεια η ενίσχυση κρίνεται ως συμβατή με την εσωτερική αγορά– συνίσταται, μεταξύ άλλων, στη μη καταβολή των τόκων που θα έπρεπε να έχουν καταβληθεί επί του ποσού της συμβατής με την εσωτερική αγορά ενίσχυσης αν ο ενδιαφερόμενος ήταν υποχρεωμένος να δανειστεί το ποσό αυτό από την αγορά για το χρονικό διάστημα που διήρκεσε η παρανομία: βλ. αποφάσεις CELF, Eesti Pagar C-349/17, σκέψη 130 και Residex Capital IV CV, C-275/10, σκέψεις 33 και 34.
- 33 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά συναφώς ότι δεν είναι σαφές αν ο χαρακτήρας της υποχρέωσης παροχής δημόσιας υπηρεσίας δυνάμει του άρθρου 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, σημαίνει ότι η γενική νομική αρχή για τις κρατικές ενισχύσεις σχετικά με την υποχρέωση καταβολής τόκων για το χρονικό διάστημα της παρανομίας στην περίπτωση παραβάσεως της υποχρέωσης αναστολής που επιβάλλει το άρθρο 108, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, δεν πρέπει να εφαρμόζεται σε υποθέσεις που αφορούν ενισχύσεις υπό τη μορφή αντισταθμίσεως για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας.
- 34 Η ενίσχυση που χορηγείται σε επιχείρηση παροχής δημόσιας υπηρεσίας δίδεται προκειμένου αυτή να εκτελέσει τη δημοσίου χαρακτήρα αποστολή της και όχι για την αντιστάθμιση της επιβάρυνσης που συνεπάγεται η καταβολή τόκων για το χρονικό διάστημα της παρανομίας. Αυτή καθεαυτή η καταβολή τόκων για το χρονικό διάστημα της παρανομίας δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά εκπλήρωση υποχρέωσης παροχής δημόσιας υπηρεσίας.
- 35 Σε αυτήν τη βάση, δεν είναι βέβαιο, από νομικής και μόνον απόψεως, ότι η καταβολή των τόκων για το χρονικό διάστημα της παρανομίας αυξάνει τις δαπάνες του αποδέκτη της ενισχύσεως που αφορούν την παροχή υπηρεσιών δημοσίου χαρακτήρα. Για τον ίδιο λόγο, το επιχείρημα που προβάλλουν ο TV 2 και το Υπουργείο Πολιτισμού, ότι η επιβολή τόκων για το χρονικό διάστημα της παρανομίας θα είχε ως αποτέλεσμα την «υποαντιστάθμιση» της αποστολής της δημόσιας υπηρεσίας, δεν φαίνεται *εκ πρώτης όψεως* να είναι ορθό.
- 36 Η υποχρέωση καταβολής τόκων για το χρονικό διάστημα της παρανομίας δεν σημαίνει πάντοτε ότι μια επιχείρηση η οποία παρέχει δημόσιες υπηρεσίες στερείται των πόρων που απαιτούνται για την εκτέλεση των υπηρεσιών αυτών, δεδομένου ότι η απόφαση Altmark στηρίχθηκε, σε τελική ανάλυση, στην παραδοχή ότι, ανάλογα με τις περιστάσεις, μπορεί να αντληθεί κάποιο κέρδος από μέτρα ενισχύσεως συμβατά με το άρθρο 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ. Αντιστρόφως, δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο επιχείρηση η οποία έχει λάβει άλλες ενισχύσεις, διαφορετικές από αυτές για την παροχή δημόσιας

υπηρεσίας, να υποστεί καθαρές ζημίες από τη δραστηριότητα για την οποία της χορηγήθηκε ενίσχυση εξαιτίας της αξίωσης καταβολής τόκων για το χρονικό διάστημα της παρανομίας. Συναφώς, θα μπορούσε να υποτεθεί ότι η συγκεκριμένη επιχείρηση, συνεπεία της αξίωσης καταβολής τόκων για το χρονικό διάστημα της παρανομίας, ενδέχεται να υποχρεωθεί να παύσει την εκτέλεση αυτής της δραστηριότητας για την οποία χορηγήθηκε η ενίσχυση και, συνεπώς, η κρατική ενίσχυση να μην έχει το κατά τα προβλεπόμενα επιδιωκόμενο αποτέλεσμα για μια επιχείρηση παροχής δημόσιας υπηρεσίας.

- 37 Το αιτούν δικαστήριο έχει επίγνωση του γεγονότος ότι η καταβολή τόκων για το χρονικό διάστημα της παρανομίας σημαίνει ότι, ανάλογα με τις περιστάσεις, ο αποδέκτης της ενισχύσεως για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας θα μπορέσει να επιβιώσει μόνον αν λάβει κάποια εισφορά κεφαλαίου και ότι, ως εκ τούτου, η εισφορά κεφαλαίου ενδέχεται να είναι αναγκαία προκειμένου το Δημόσιο να επιτύχει τον σκοπό που επιδιώκεται με τη χορήγηση της ενισχύσεως. Ωστόσο, το ίδιο ενδέχεται να ισχύει και για τους λοιπούς αποδέκτες ενισχύσεων. Επιπλέον, είναι προφανές ότι η συμβατότητα μιας τέτοιας νέας ενίσχυσης σε μια δεδομένη υπόθεση –όπως ακριβώς και οι απρόβλεπτες οικονομικές ζημίες τις οποίες οποιοσδήποτε αποδέκτης ενισχύσεως ενδέχεται να υποστεί– πρέπει να εξετάζεται επί τη βάσει των αναγκών ενίσχυσης που έχει η εκάστοτε επιχείρηση κατά τον κρίσιμο εκείνο χρόνο.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

Παρατηρήσεις του TV 2 και του Υπουργείου Πολιτισμού

- 38 Ο TV 2 και το Υπουργείο Πολιτισμού υποστηρίζουν ότι οι πόροι που μεταβιάστηκαν προς τους περιφερειακούς σταθμούς (σχεδόν 2 δισεκατομμύρια DKK) («οι πόροι προς τους περιφερειακούς σταθμούς») πρέπει να αφαιρεθούν από το βασικό ποσό που πρόκειται να χρησιμοποιηθεί για τον υπολογισμό των πιθανών οφειλόμενων τόκων για το χρονικό διάστημα της παρανομίας στην υπό κρίση υπόθεση.
- 39 Συναφώς, ο TV 2 και το Υπουργείο Πολιτισμού διατείνονται ότι εσφαλμένως η Viasat παραπέμπει στην απόφαση του Δικαστηρίου επί της υποθέσεως T-674/11 προκειμένου να υποστηρίξει ότι οι πόροι προς τους περιφερειακούς σταθμούς συνιστούσαν αντιπαροχή από τον TV 2 προς τους περιφερειακούς σταθμούς για τη μετάδοση περιφερειακών προγραμμάτων στα περιφερειακά χρονικά παράθυρα και ότι οι πόροι αυτοί μείωσαν την επιβάρυνση την οποία, σε διαφορετική περίπτωση, θα έπρεπε να αναλάβει ο TV 2.
- 40 Το Δανικό Δημόσιο επέλεξε να οργανώσει τη δημόσια υπηρεσία με την οποία ήταν επιφορτισμένος συνολικά ο φορέας TV 2 κατά τρόπον τέτοιο ώστε να υπάρχει μια περιφερειακή και μια εθνική υποχρέωση για κάθε ανεξάρτητη επιχείρηση στους κόλπους του TV 2. Η υποχρέωση μετάδοσης περιφερειακών προγραμμάτων βάρυνε –και εξακολουθεί να βαρύνει– τους περιφερειακούς σταθμούς, ενώ η υποχρέωση μετάδοσης προγραμμάτων εθνικής εμβέλειας

αφορούσε τη δημόσια επιχείρηση. Επομένως, αποκλειστική υποχρέωση του TV 2 ήταν η διεκπεραίωση του προγράμματος εθνικής εμβέλειας και η δημιουργία χρόνου μετάδοσης εκπομπών για τους περιφερειακούς σταθμούς, παρέχοντάς τους πρόσβαση στα χρονικά παράθυρα εθνικής εμβέλειας, στα οποία μπορούσαν να μεταδίδουν περιφερειακού χαρακτήρα περιεχόμενο. Οι περιφερειακοί σταθμοί από την πλευρά τους, υπείχαν την υποχρέωση να παράγουν περιφερειακού χαρακτήρα προγράμματα και να τα μεταδίδουν σε αυτά τα χρονικά παράθυρα.

- 41 Οι πόροι προς τους περιφερειακούς σταθμούς αποτελούσαν την αντιπαροχή εκ μέρους του Δανικού Δημοσίου προς τους περιφερειακούς σταθμούς για την εκπλήρωση της υποχρέωσής τους που συνίστατο στη μετάδοση περιφερειακών προγραμμάτων. Οι πόροι αυτοί δεν ελάφρυναν κάποια «επιβάρυνση» που είχε αναλάβει η δημόσια επιχείρηση υπό μορφή κάποιας «περιφερειακής υποχρέωσης». Κατά τη νομοθεσία της Δανίας, η δημόσια επιχείρηση δεν υπείχε τέτοιου είδους υποχρέωση.
- 42 Επομένως, κατά το χρονικό διάστημα από το 1997 έως το 2002, ο TV 2 δρούσε απλώς ως ο ενδιάμεσος φορέας που μεταβίβαζε τους πόρους στους περιφερειακούς σταθμούς και δεν άντλησε κάποιο πλεονέκτημα από τους πόρους αυτούς. Ο TV 2 ανέλαβε απλώς την υποχρέωση να ενεργεί ως ενδιάμεσος κατά την περίοδο από το 1997 έως το 2002 σε σχέση με το χρονικό διάστημα πριν από το 1997, όταν το ταμείο TV 2, χωρίς τη μεσολάβηση του TV 2 ως ενδιάμεσου, μεταβίβαζε τη χορηγούμενη από το κράτος αντιπαροχή στους περιφερειακούς σταθμούς, ή μετά το 2002, όταν οι περιφερειακοί σταθμοί λάμβαναν το μερίδιο που τους αντιστοιχούσε από τις εισφορές αδειών απευθείας από τον DR.
- 43 Ως εκ τούτου, το γεγονός ότι το σύστημα βάσει του οποίου ο TV 2 μεταβίβαζε, ως ενδιάμεσος, τους πόρους προς τους περιφερειακούς σταθμούς χωρίς την προηγούμενη έγκριση της Επιτροπής δυνάμει του άρθρου 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, δεν παρείχε στον TV 2 κάποιο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα ούτε συνέβαλε στην αθέμιτη βελτίωση της θέσεώς του στην αγορά. Κατά συνέπεια, όσον αφορά τους πόρους προς τους περιφερειακούς σταθμούς, αυτοί δεν επέφεραν τα αθέμιτα αποτελέσματα που αναφέρονται από το Δικαστήριο στην απόφαση CELF.
- 44 Ο TV 2 και το Υπουργείο Πολιτισμού παραπέμπουν στην αιτιολογική σκέψη 194 της αποφάσεως του 2011, στην οποία αναφέρεται ότι, δεδομένου ότι τα σχετικά ποσά είχαν μεταβιβαστεί στον TV 2 και ακολούθως στους περιφερειακούς σταθμούς, η Επιτροπή καταλόγισε τα ποσά αυτά κατά τους υπολογισμούς της τόσο ως έσοδα όσο και ως έξοδα, κάτι το οποίο σημαίνει ότι, στην πράξη, τα ποσά αυτά δεν επηρέασαν την εκτίμηση αναλογικότητας εκ μέρους της Επιτροπής. Ομοίως, στο πλαίσιο της διαδικασίας στην υπόθεση T-6[74]/11, η Επιτροπή υποστήριξε ότι ο TV 2 δεν ήταν ο αποδέκτης της ενισχύσεως που μεταφέρθηκε στους περιφερειακούς σταθμούς και, επίσης, δεν άντλησε κανένα πλεονέκτημα από τον ρόλο του ως ενδιάμεσου. Ως εκ τούτου, κατά την Επιτροπή, ο TV 2 δεν μπορούσε να υπέχει υποχρέωση καταβολής τόκων για το χρονικό διάστημα της παρανομίας επί των ποσών της ενισχύσεως. Σύμφωνα με την

Επιτροπή, η διαπίστωση αυτή ενισχύει την άποψη ότι ο TV 2 δεν είχε έννομο συμφέρον όσον αφορά το σχετικό ζήτημα της προσβαλλομένης απόφασης.

- 45 Ο TV 2 και το Υπουργείο Πολιτισμού παραπέμπουν αφενός στο άρθρο 41, στοιχείο α' (σημείωση 65), της ανακοινώσεως συνεργασίας, στο οποίο αναφέρεται ότι φόροι οι οποίοι καταβάλλονται επί του ονομαστικού ποσού της ενισχύσεως μπορούν να εκπέσουν για τους σκοπούς της ανακτήσεως των τόκων για το χρονικό διάστημα της παρανομίας και, αφετέρου, στην ανακοίνωση για την ανάκτηση, στην οποία επισημαίνεται ότι, κατά τον υπολογισμό του ποσού που πρέπει να ανακτηθεί, οι εθνικές αρχές μπορούν να λαμβάνουν υπόψη τους φορολογικούς κανόνες έτσι ώστε από τον δικαιούχο της ενισχύσεως να ανακτάται μόνον το καθαρό ποσό.
- 46 Τέλος, ο TV 2 και το Υπουργείο Πολιτισμού παραπέμπουν στην απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου στην υπόθεση T-459/93, όπου κρίθηκε ότι, κατά την ανάκτηση παράνομων και ασύμβατων με την εσωτερική αγορά κρατικών ενισχύσεων δυνάμει αποφάσεως της Επιτροπής, οι εθνικές αρχές δύνανται, κατ' αρχήν, να εκπίπτουν ορισμένα ποσά σύμφωνα με την εθνική τους νομοθεσία. Ο TV 2 και το Υπουργείο Πολιτισμού διατείνονται ότι η περίπτωση της υπό κρίση υποθέσεως, όπου ο TV 2 μεταβίβασε πόρους από εισφορές αδειών στους περιφερειακούς σταθμούς (κατ' ελάχιστον ισοδύναμους με αυτούς του 1996) δυνάμει υποχρεώσεως που υπείχε από τον νόμο περί ραδιοφωνίας και τηλεόρασης, έχει αρκετές ομοιότητες με την περίπτωση κατά την οποία μέρος της ενισχύσεως καταβάλλεται στις φορολογικές αρχές συνεπεία νομοθετικής φορολογικής υποχρεώσεως.

Παρατηρήσεις της Viasat

- 47 Η Viasat αντικρούει τις παρατηρήσεις που προβάλλουν ο TV 2 και το Υπουργείο Πολιτισμού. Η Viasat υποστηρίζει ότι από τη σκέψη 51 της αποφάσεως CELF προκύπτει ότι η χορήγηση αθέμιτης κρατικής ενισχύσεως συνιστά πλεονέκτημα για τον αποδέκτη της, αντίστοιχο με τις δαπάνες επιτοκίων με τις οποίες θα βαρύνονταν αυτός αν δανειζόταν ποσό αντίστοιχο προς το σύνολο της χορηγηθείσας ενισχύσεως υπό τους όρους της αγοράς. Αυτό ακριβώς το πλεονέκτημα προορίζεται να εξαλείψει η υποχρέωση καταβολής τόκων για το χρονικό διάστημα της παρανομίας. Από τη στιγμή που το σύνολο της ενισχύσεως που χορηγήθηκε στον TV 2 χαρακτηρίστηκε ως κρατική ενίσχυση συμβατή με την εσωτερική αγορά η οποία χορηγήθηκε δυνάμει του άρθρου 107, ΣΛΕΕ, οι τόκοι για το χρονικό διάστημα της παρανομίας θα πρέπει επίσης να υπολογιστούν αντίστοιχα για το συνολικό αυτό ποσό.
- 48 Η Viasat υπογραμμίζει επίσης ότι το Γενικό Δικαστήριο στην απόφαση T-674/11 (σκέψεις 152 έως 173) και το Δικαστήριο της Ένωσης στην απόφαση C-649/15 P (σκέψεις 48 έως 58) απέρριψαν το επιχείρημα ότι οι πόροι προς τους περιφερειακούς σταθμούς θα πρέπει να εκπίπτουν από το ποσό της ενίσχυσης, όπως ακριβώς έχουν απορρίψει τα δικαστήρια της Ένωσης την επιχειρηματολογία

που προβάλλει η Επιτροπή στην υπό κρίση υπόθεση, καθόσον η συγκεκριμένη άποψη δεν βρίσκει έρεισμα στην προσβαλλόμενη απόφαση.

- 49 Κατά την άποψη της Viasat, οι πόροι προς τους περιφερειακούς σταθμούς μείωσαν μια επιβάρυνση η οποία σε διαφορετική περίπτωση θα βάρυνε τον TV 2, ήτοι την υποχρέωση παραγωγής και μετάδοσης περιφερειακών προγραμμάτων. Κατά την Viasat, οι πόροι προς τους περιφερειακούς σταθμούς αποτελούσαν, στην πραγματικότητα, αντιπαροχή που κατέβαλλε ο TV 2 στους περιφερειακούς σταθμούς για υπηρεσία την οποία, εναλλακτικώς, ο TV 2 θα έπρεπε να αγοράσει από κάποιον άλλον προμηθευτή.
- 50 Η Viasat διατείνεται επίσης ότι καίτοι ο TV 2 υπείχε τη δημοσίου δικαίου υποχρέωση να μεταβιβάζει ένα ελάχιστο ποσό ετησίως στους περιφερειακούς σταθμούς, ουδεμία διευκρίνιση υπήρχε ως προς τον τρόπο χρηματοδότησης του εν λόγω ποσού, ούτε ως προς το αν θα έπρεπε να προέρχεται από τις εισφορές αδειών προς τον TV 2 ή από τα διαφημιστικά έσοδα. Συνεπώς, ο ίδιος ο TV 2 αποφάσιζε ποιες πηγές εσόδων επρόκειτο να χρησιμοποιηθούν για τη χορήγηση πόρων στους περιφερειακούς σταθμούς. Η υποχρέωση του TV 2 για χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων των περιφερειακών σταθμών θα παρέμενε ίδια ακόμη και αν ο TV 2 δεν εισέπραττε εισφορές από άδειες: βλ. απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου στην υπόθεση T-674/11, σκέψη 173.
- 51 Η Viasat υποστηρίζει ότι ούτε από την ανακοίνωση για την ανάκτηση ούτε από την ανακοίνωση συνεργασίας προκύπτει ότι μπορούν να υπάρξουν μειώσεις στην καταβολή τόκων για το χρονικό διάστημα της παρανομίας για οτιδήποτε άλλο πέραν των φόρων. Το ίδιο ισχύει επίσης για την προαναφερθείσα απόφαση T-459/93. Οι τρεις αυτές πηγές αφορούν μόνον καταβολές φόρων και δεν θέτουν μια γενική αρχή ότι δεν πρέπει να υπάρχει ανάκτηση των πόρων που χορηγούνται ως ενίσχυση. Κατά την άποψη της Viasat, η εκ μέρους του TV 2 μεταβίβαση πόρων στους περιφερειακούς σταθμούς δεν μπορεί να συγκριθεί με την καταβολή φόρων. Στην περίπτωση της καταβολής φόρων, οι σχετικοί πόροι οφείλονται ήδη στο δημόσιο και, ως εκ τούτου, η ανάκτησή τους θα αποτελούσε διπλή καταβολή, πράγμα το οποίο δεν συμβαίνει εν προκειμένω.

Εκτίμηση του αιτούντος δικαστηρίου

- 52 Το αιτούν δικαστήριο παρατηρεί ότι οι αποφάσεις της Επιτροπής αφορούν αποκλειστικά τον σταθμό εθνικής εμβέλειας TV 2. Αντιθέτως, οι περιφερειακοί σταθμοί, δεν αποτελούν το αντικείμενο των αποφάσεων της Επιτροπής και, συνεπώς, αυτοί δεν είναι εκ της φύσεώς τους αποδέκτες ενισχύσεων κατά την έννοια αυτών των αποφάσεων. Το ερώτημα αυτό στηρίζεται επίσης στην άποψη ότι οι μεταβιβάσεις των ποσών που έγιναν από τον TV 2 προς τους περιφερειακούς σταθμούς δεν αφαιρέθηκαν από το ποσό το οποίο τα θεσμικά όργανα της Ένωσης έκριναν ότι συνιστά κρατική ενίσχυση που χορηγήθηκε στον TV 2. Έτσι, μπορεί να υποστηριχθεί ότι τα ποσά που μεταφέρθηκαν στους περιφερειακούς σταθμούς –ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι τα ποσά αυτά

χαρακτηρίστηκαν ως ενισχύσεις– προέκυψαν, στην πράξη, από το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα που απέκτησε ο TV 2 μέσω της ενισχύσεως.

- 53 Το αιτούν δικαστήριο δεν κρίνει σκόπιμο να χαρακτηρίσει τους εκ μέρους του TV 2 χορηγηθέντες πόρους στους περιφερειακούς σταθμούς κατά το χρονικό διάστημα από το 1997 έως το 2002 ως αντιστάθμιση που καταβλήθηκε στους περιφερειακούς σταθμούς για τη μετάδοση προγραμμάτων στα περιφερειακά παράθυρα. Στην πραγματικότητα, κατά τα έτη αυτά, ο TV 2 μεταβίβασε αυτό το τμήμα των πόρων από τις εισφορές των αδειών τους οποίους οι περιφερειακοί σταθμοί είχαν λάβει μέχρι τότε από το ταμείο TV 2, και η υποχρέωση κατανομής πόρων στους περιφερειακούς σταθμούς ανατέθηκε στη συνέχεια στον TV 2, καθόσον ο τελευταίος έπρεπε να μεταβιβάσει στους περιφερειακούς σταθμούς ένα ποσό το οποίο θα αντιστοιχούσε τουλάχιστον στο ποσό που θα είχαν λάβει μέχρι τότε οι περιφερειακοί σταθμοί από το ταμείο TV 2.
- 54 Η ερμηνεία της δανικής νομοθεσίας που ίσχυε κατά τη χρονική περίοδο από το 1997 έως το 2002 και χρησιμοποιήθηκε ως βάση από το Γενικό Δικαστήριο για τον χαρακτηρισμό των πόρων προς τους περιφερειακούς σταθμούς ως κρατικών ενισχύσεων στην υπόθεση T-674/11, δεν είναι δεσμευτική για τους σκοπούς της παρούσας υποθέσεως, καθόσον η ορθή ερμηνεία της επίδικης ενώπιον δανικού δικαστηρίου δανικής νομοθεσίας αποτελεί ζήτημα το οποίο απόκειται στην αξιολογική κρίση αυτού του δανικού δικαστηρίου. Τούτο θα πρέπει επίσης να ισχύει όσον αφορά την απάντηση που θα δοθεί από το Δικαστήριο στα προδικαστικά ερωτήματα της υπό κρίση υποθέσεως. Το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι η επίμαχη στην παρούσα υπόθεση διαφορά δεν αφορά τον χαρακτηρισμό των πόρων προς τους περιφερειακούς σταθμούς ως κρατικής ενίσχυσης δυνάμει του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ. Στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως δεν αμφισβητείται ο συγκεκριμένος χαρακτηρισμός. Η υπόθεση αφορά αποκλειστικά το ζήτημα των συνεπειών που απορρέουν από τη μη συμμόρφωση προς το άρθρο 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του ζητήματος ποια ερμηνεία της δανικής νομοθεσίας θα πρέπει να αποτελέσει τη βάση της εξέτασής, από το Δικαστήριο, των ζητημάτων δικαίου της Ένωσης που εγείρονται.
- 55 Το αιτούν δικαστήριο συμφωνεί με το Υπουργείο Πολιτισμού και τον TV 2 ότι η απόφαση CELF δεν αφορά το ζήτημα αν η ενδεχόμενη υποχρέωση καταβολής τόκων για το χρονικό διάστημα της παρανομίας μπορεί να επεκταθεί και στις περιπτώσεις ενισχύσεων οι οποίες, στην πραγματικότητα, μεταβιβάστηκαν σε άλλες επιχειρήσεις.

Επί του τρίτου ερωτήματος

Παρατηρήσεις του TV 2 και του Υπουργείου Πολιτισμού

- 56 Ο TV 2 και το Υπουργείο Πολιτισμού υποστηρίζουν ότι τα διαφημιστικά έσοδα των ετών 1995 και 1996, τα οποία μεταβιβάστηκαν από την TV 2 Reklame A/S μέσω του ταμείου TV 2 (σχεδόν 1,5 δισεκατομμύριο DKK) (στο εξής:

διαφημιστικά έσοδα) πρέπει να εκπέσουν από το ποσό που θα χρησιμοποιηθεί για τον υπολογισμό της πιθανής αξιώσεως περί καταβολής τόκων για το χρονικό διάστημα της παρανομίας. Κατά την άποψή τους τα διαφημιστικά έσοδα αποτελούν πληρωμή για την εκ μέρους του TV 2 παροχή διαφημιστικού χρόνου σε ιδιώτες διαφημιστές. Ο χαρακτηρισμός των εν λόγω πόρων ως κρατικής ενίσχυσης οφείλεται αποκλειστικά στο γεγονός ότι μέχρι το 1997, τα οικεία έσοδα διοχετεύονταν από τους διαφημιστές μέσω των δύο δημοσίων φορέων, ήτοι της TV 2 Reklame A/S και του ταμείου TV 2. Ωστόσο, σύμφωνα με τον TV 2 και το Υπουργείο Πολιτισμού, ο TV 2 δεν αποκτούσε κανένα πλεονέκτημα μέσω αυτού του συστήματος σε σχέση με τους ανταγωνιστές του στην αγορά τηλεοπτικών διαφημίσεων, ούτε κατά το χρονικό διάστημα μετά το 1997, όταν ο ίδιος ο TV 2 ανέλαβε την ευθύνη διαχειρίσεως του διαφημιστικού του χρόνου στο πλαίσιο του οποίου τα αντίστοιχα διαφημιστικά έσοδα δεν χαρακτηρίστηκαν ως κρατικές ενισχύσεις. Κατά τον TV 2 και το Υπουργείο Πολιτισμού, τούτο σημαίνει ότι τα διαφημιστικά έσοδα δεν είχαν ως αποτέλεσμα αθέμιτη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσεως του TV 2 όπως επιτάσσει η απόφαση CELF και ότι, συνεπώς, τα ποσά αυτά δεν πρέπει να συμπεριληφθούν στον υπολογισμό μιας ενδεχόμενης αξιώσεως καταβολής τόκων για το χρονικό διάστημα της παρανομίας.

Παρατηρήσεις της Viasat

- 57 Η Viasat διατείνεται ότι τα επιχειρήματα που προβάλλουν ο TV 2 και το Υπουργείο Πολιτισμού έρχονται σε αντίθεση με την απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-657/15 P, στην οποία το Δικαστήριο έκρινε ότι το συνολικό ποσό ενισχύσεως που χορηγήθηκε στον TV 2 –συμπεριλαμβανομένων των διαφημιστικών εσόδων– συνιστά κρατική ενίσχυση. Άμεση συνέπεια αυτής της διαπιστώσεως είναι ότι τα έσοδα αυτά δεν μπορούν να θεωρηθούν απλώς πληρωμές προς τον TV 2 για υπηρεσίες που αυτός παρείχε, καθόσον αυτό θα σήμαινε ότι δεν αποτελούν κρατική ενίσχυση. Το Δικαστήριο της Ένωσης στήριξε αυτήν του την άποψη, μεταξύ άλλων, στο γεγονός ότι, υπό διαφορετικές περιστάσεις, ο TV 2 δεν θα είχε λάβει αυτούς τους πόρους.
- 58 Τα διαφημιστικά έσοδα περιέρχονταν στο ταμείο TV 2, από το οποίο μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για σκοπούς διαφορετικούς από τη χρηματοδότηση του TV 2. Συνεπώς, επρόκειτο για κρατικούς πόρους οι οποίοι διατίθεντο στον TV 2, ο οποίος, ακολούθως, μπορούσε να τους χρησιμοποιήσει για τις δραστηριότητές του. Κατά την Viasat, με τον τρόπο αυτό ο TV 2 απέκτησε πλεονέκτημα μέσω των πόρων που περιήλθαν στη διάθεσή του πριν από την έγκριση της Επιτροπής.

Εκτίμηση του αιτούντος δικαστηρίου

- 59 Όπως προαναφέρθηκε, οι διάδικοι της κύριας δίκης διαφωνούν ως προς το αν τα κέρδη της TV 2 Reklame A/S μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για την κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών του TV 2 και αν ο TV 2 αποτελούσε τον νόμιμο δικαιούχο των επίμαχων εσόδων. Το αιτούν δικαστήριο, ζητεί από το

Δικαστήριο της Ένωσης να χρησιμοποιήσει ως βάση για την απάντηση που θα δώσει στο τρίτο ερώτημα την προεκτεθείσα από το αιτούν δικαστήριο ερμηνεία της δανικής νομοθεσίας. Συνεπώς, το Δικαστήριο της Ένωσης καλείται να απαντήσει στο συγκεκριμένο ερώτημα επί τη βάσει της παραδοχής ότι κατά τα έτη 1995 και 1996 ο TV 2 δεν ήταν ο νόμιμος δικαιούχος (του συνολικού ποσού) των διαφημιστικών εσόδων που προέρχονταν από τη δημιουργία διαφημιστικού χώρου στο τηλεοπτικό πρόγραμμα του TV 2. Συνεπώς, όσον αφορά το συγκεκριμένο ζήτημα, το Δικαστήριο μπορεί να στηρίξει την εκτίμησή του στην ερμηνεία της δανικής νομοθεσίας όπως αυτή παρατίθεται στις αιτιολογικές σκέψεις 81 επ. της αποφάσεως του 2011.

- 60 Περαιτέρω, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι θα ήταν σκόπιμο να εξεταστεί κατά πόσον η παράβαση ή μη της υποχρεώσεως αναστολής εξασφάλισε, στην πραγματικότητα, το πλεονέκτημα εισροής κεφαλαίου στον TV 2 σε σχέση με τα διαφημιστικά έσοδα. Επομένως, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι η απόφαση που έλαβε το Υπουργείο Πολιτισμού να μεταφέρει πόρους από την TV 2 Reklame στο ταμείο TV 2 και από αυτό το ταμείο στον TV 2 συνιστά προτιμησιακή μεταχείριση του TV 2, η οποία –αν είχαν τηρηθεί οι κανόνες περί κοινοποιήσεως– δεν θα μπορούσε να τύχει εφαρμογής μέχρι η Επιτροπή, είτε γενικώς είτε σε ετήσια βάση, να εγκρίνει τις εν λόγω μεταφορές πόρων.

Συνοπτική έκθεση των λόγων για την υποβολή αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

- 61 Προκειμένου το αιτούν δικαστήριο να μπορέσει να αποφανθεί επί της αξιώσεως που εγείρει η ενάγουσα σχετικά με την καταβολή τόκων για το χρονικό διάστημα της παρανομίας, θα πρέπει πρώτα να εκδοθεί απόφαση επί σειράς ζητημάτων του δικαίου της Ένωσης τα οποία, κατά τα φαινόμενα, δεν έχουν αποσαφηνιστεί στη νομολογία του Δικαστηρίου της Ένωσης.